

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Departament Wspólnej Polityki Rolnej

Warszawa, 28 kwietnia 2023 r.
Znak sprawy: WPR.wao.510.158.2022
Sprawę prowadzi: Emilia Lińska
Telefon: 22 623 15 58
E-mail: Emilia.Linska@minrol.gov.pl

Pani Dorota Stanek
Przewodnicząca Prezydium
Kujawsko- Pomorska Sieć Lokalnych Grup Działania

Dotyczy: Wątpliwości i pytań lokalnych grup działania do warunków dostępu oraz kryteriów wyboru strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

Szanowna Pani Przewodnicząca,

odpowiadając na pismo z dnia 5 grudnia 2022 r. dotyczące wątpliwości i pytań lokalnych grup działania (LGD) do załączników Regulaminu konkursu na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR), Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, przekazuje następujące informacje w układzie pytanie - odpowiedź.

Pytanie. 1. Mając na uwadze znacznie wydłużony w ostatnim czasie okres oczekiwania na dokonanie zmian w sądzie rejestrowym, niezwykle istotna jest informacja, czy eksperci oceniający LSR będą brali pod uwagę moment podjęcia przez Walne Zebranie Członków uchwały o zmianie statutu, czy też moment zatwierdzenia zmian przez KRS.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) popiera postulat, aby moment ujawnienia zmian statutowych w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS) nie ograniczał możliwości złożenia wniosku o wybór LSR. Niemniej jednak LGD będzie zobligowana dokonać stosownych zmian w swoich dokumentach, w tym w statucie, najpóźniej z dniem złożenia wniosku o wybór LSR i dołączyć do tego wniosku wówczas kopię wniosku do KRS w sprawie zmiany statutu.

Pytania 2 – 5. Czy LGD musi pozmieniać zapisy w statucie i wpisać podstawy prawne do nowego okresu? Większość LGD ma zapisy odnoszące się do Dz.U. z 2015 r. poz. 378 ad. ustawy RLKS (obecnie Dz.U. 2022 poz. 943), ponadto tylko Rozporządzenia 1303/2013. Jak powinny wyglądać zapisy statutu wobec trwającego jeszcze okresu 2014-2020 i wydłużonego PROW? Ponadto od razu rodzi się pytanie co z regulaminem Rady LGD? Czy prawidłowym będzie przyjęcie osobnych regulaminów dla okresu 2014-2020 oraz 2021-2027?

Podstawą działania LGD jest statut wraz z ustawą Prawo o stowarzyszeniach (2). Powyższe dokumenty wyznaczają granice, na której stowarzyszenie opiera swoją aktywność. Wszelkie działania, prowadzone przez LGD muszą być zatem zgodne także ze statutem (muszą z niego wynikać) i nie mogą mu zaprzeczać.

Mając powyższe na uwadze, w statucie LGD powinny się znaleźć podstawy prawne odnoszące się do przepisów, na podstawie których LGD funkcjonują i spełniają wymagania określone w tym punkcie, tak aby statut regulował działalność LGD pod kątem jej zadań w obu okresach programowania. Tym samym bieżący statut powinien zostać zaktualizowany, jednak proponuje się używania określeń pojemnych, elastycznych tak, aby statut po zmianie obejmował podstawy prawne wynikające zarówno z rozporządzenia 1303/2013 (5) jak i rozporządzenia 2021/1060 (3).

MRiRW nie jest właściwe do opracowywania treści statutu dla LGD. LGD - jako partnerstwo terytorialne, powstałe jako oddolna inicjatywa, zrzeszająca przedstawicieli lokalnych podmiotów z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego oraz mieszkańców działających na rzecz lokalnej społeczności - posiadają odrębną formę prawną i tym samym nie są instytucjami podległymi i nadzorowanymi przez MRiRW.

Art. 4 ust 3 pkt 4 ustawy RLKS (1) wyraźnie stanowi, że LGD, oprócz organów wymaganych na podstawie art. 11 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (2), jest obowiązana posiadać organ, do którego właściwości należy:

- a) wybór operacji w rozumieniu **art. 2 pkt 4 rozporządzenia 2021/1060 (3)**, zwanych dalej „operacjami”, które mają być realizowane w ramach LSR, oraz
- b) ustalenie kwoty wsparcia

– zgodnie z art. 33 ust. 3 lit. d rozporządzenia 2021/1060 (3), zwany dalej „radą”, chyba że w statucie LGD przewidziano, że zadania te należą do właściwości zarządu.

Obecne brzmienie art. 4 ustawy RLKS (1) zostało ustalone na podstawie ustawy o PS WPR 2023-2027 (4). Jednocześnie art. 161 ustawy (5) nakazuje stosować ustawę RLKS (1) w brzmieniu dotychczasowym do realizacji LSR w ramach poprzedniego okresu programowania. Zmiana art. 4 (dokonana na podstawie ustawy o PS WPR 2023-2027) miała jedynie wymiar porządkowy i wiązała się z wykreśleniem przepisów rozporządzenia 1303/2013 (5).

Regulamin pracy organu decyzyjnego powinien być jeden, jednak możliwy jest podział rady na zespoły, które będą dostosowane do przepisów prawa obowiązującego odpowiednio do zadań LGD w danym okresie programowania.

Pytanie 6. Na jaki moment ekspert będzie oceniał warunki dostępu wynikające z zapisów statutu - na moment uchwalenia zmian przez WZC czy też dokonania wpisu zmian statutu w KRS?

Warunki dostępu oceniane są w trakcie trwania konkursu na wybór LSR przez Zarząd Województwa (ZW), natomiast ekspert ocenia LSR pod kątem spełnienia kryteriów wyboru. Jeżeli do wniosku o wybór LSR zostanie dołączone potwierdzenie złożenia wniosku o zmianę w KRS wraz z kopią tego wniosku ekspert będzie mógł uwzględnić informacje z tego wniosku.

Pytanie 7. Co to oznacza, że żadna pojedyncza grupa interesu nie kontroluje procesu podejmowania decyzji? Dzisiaj mamy zapis wynikający z 1303/2013 „ani władze publiczne - określone zgodnie z przepisami krajowymi - ani żadna z grup interesu nie posiada więcej niż 49 % praw głosu” jak to powinno zatem być w przyszłym okresie? W jaki sposób to kryterium będzie analizowane, że zostało spełnione? Czy tutaj powinniśmy zachować jakieś konkretne proporcje - są jakieś ograniczenia procentowe?

Przepis art. 33 ust. 3 lit b rozporządzenia 2021/1060 (3) stanowi wytyczne dot. jakości tworzonych przez LGD procedur oraz kryteriów wyboru operacji, które mają m.in. zapewnić by żadna pojedyncza grupa interesu nie kontrolowała decyzji w sprawie wyboru. Oznacza to, że w procesie podejmowania decyzji przez LGD lub jej organy decyzje muszą być podejmowane w drodze konsensusu bez wskazywania roli

decydującej jakiegokolwiek grupie członków LGD reprezentującej wspólne interesy. Podejście to jest wyróżniającą (wyjątkową) cechą podejścia RLKS względem innych instrumentów polityki terytorialnej, w których wiodącą rolę zarezerwowano dla podmiotów reprezentujących grupę partnerów sektora publicznego, w szczególności władzy samorządowej.

Obecne podstawy prawne nie precyzują procentowego parytetu. Zgodnie z art. 31 ust. 2 lit. b rozporządzenia 2021/1060, Państwo członkowskie zapewnia, aby RLKS był kierowany przez LGD, w skład których wchodzi przedstawiciele publicznych i prywatnych lokalnych interesów społeczno-gospodarczych i w których żadna pojedyncza grupa interesu nie kontroluje procesu podejmowania decyzji. Tym samym LGD musi zadbać, aby w radzie LGD ani grupa interesów sektora publicznego ani żadna zdiagnozowana grupa interesów (ujawniona w kol. 5) nie kontrolowała procesu podejmowania decyzji. Nie będzie przeszkodą jeśli większość głosów będzie miał sektor gospodarczy lub społeczny bądź jednego z tych sektorów nie będzie wykazanego w radzie.

Pytanie 8. Rozumiemy, że analizujemy cały skład Rady - gdzie więc przypisać przysłowiowego sołtysa, który w Radzie reprezentuje lokalne stowarzyszenie rozwoju sołectwa i od tego sektora otrzymał mandat do reprezentacji w LGD. Już na etapie składu Rady mamy go przypisać do 2 sektorów/grup interesu? Potrzeba szczegółowej dyskusji zwłaszcza w kontekście Załącznika nr A do formularza WoWLSR

W celu prawidłowego przyporządkowania członków rady do grup interesu należy przyjąć metodę kolejnych wykluczeń, tzn. jeżeli istnieją przesłanki potwierdzające, iż członek rady jest reprezentantem grupy interesu sektora publicznego, to nie należy go traktować jako przedstawiciela innych grup. Jeżeli natomiast takich przesłanek nie stwierdzono, należy zbadać przesłanki na potwierdzenie reprezentacji grupy interesu sektora gospodarczego. Jeżeli nie wystąpiły przesłanki w tym zakresie, należy członka rady uznać jako reprezentanta grupy interesu sektora społecznego. Wskazówki dotyczące przyporządkowania poszczególnych rodzajów podmiotów do grup interesu danego sektora znajdują się w załączniku nr 2 do Regulaminu konkursu na wybór LSR. W zał. A do wniosku o wybór LSR należy wskazać cały skład rady. W kolumnie 4 należy wybrać z listy rozwijalnej jedną z opcji grup interesów sektora (publicznego, gospodarczego, społecznego). Ewentualna przynależność danej osoby do innych grup

interesów zdiagnozowanych na obszarze LSR wykazujemy w kolumnie 5 załącznika A do wniosku o wybór LSR.

Pytanie 9. Wydaje się, że obecne podejście sektor = grupa interesu jest zbyt daleko idące.

Interpretację treści: przedstawiciele publicznych i prywatnych lokalnych interesów społeczno-gospodarczych, należy wywodzić od oryginalnej wersji prawa UE, które reguluje kwestie RLKS dla perspektywy 2014-2022 oraz 2023-2027. I tak:

art. 32 ust. 2 lit. b rozporządzenia 1303/2013 (2) stanowi:	art. 31 ust. 2 lit. b rozporządzenia 2021/1060 (3) stanowi:
(b) led by local action groups composed of representatives of public and private local socio-economic interests , in which, at the decision-making level neither public authorities, as defined in accordance with national rules, nor any single interest group represents more than 49 % of the voting rights;	(b) led by local action groups composed of representatives of public and private local socioeconomic interests , in which no single interest group controls the decision-making;

Tym samym należy wskazać, że bez względu na perspektywę mamy do czynienia z tym samym pojęciem, zatem przez grupę interesu należy rozumieć grupę jednostek połączonych więzami wspólnych interesów lub korzyści publicznych, gospodarczych albo społecznych. Jednocześnie zasada ta nie stoi w sprzeczności z możliwością jednoczesnego reprezentowania grup interesu innych niż grupy interesu sektorów.

Mechanizm przypisywania członków rady do grup interesów sektorów został opisany w odpowiedzi na pytanie nr 8.

Pytanie 10. Rozszerzenie wymogu UE art. 31 Rozporządzenia 2021/1060, o zapis z każdej gminy oraz po min. 1 przedstawicielu odnośnej grupy interesu z każdej gminy - w obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej wiele lokalnych przedsiębiorstw ulega likwidacji z dnia na dzień. Co jeśli w trakcie realizacji LSR warunek przestanie być

spełniany z powodu np. upadłości przedsiębiorcy czy rozwiązania stowarzyszenia?

Umowa ramowa będzie rozwiązana?

Niespełnienie warunku dot. przedstawiciela lokalnych grup interesów społeczno-gospodarczych reprezentujących interesy poszczególnych sektorów z każdej gminy przez np. upadłość przedsiębiorcy w trakcie realizacji LSR, nie skutkuje rozwiązaniem umowy o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (umowy ramowej). W takim przypadku należy uzupełnić skład LGD o brakującego przedstawiciela.

Pytanie 11. Obecnie w statutach wielu LGD ale również w deklaracjach członkowskich zapisy odnoszą się do sektora: publicznego, społecznego, gospodarczego oraz mieszkańców. Czy taki zapis = niespełnienie warunku?

Obecnie zgodnie z zał. nr 2 do Regulaminu konkursu na wybór LSR mieszkańcy są zaliczani do sektora społecznego. Posługiwanie się ww. określeniami jest nieprecyzyjne zatem LGD powinny dążyć do wprowadzenia korekt w swoich statutach, jednak jeżeli z innych informacji w statucie będzie wynikało spełnienie wymagań wynikających z obowiązujących przepisów prawa nieścisłość ta nie będzie stanowiła podstawy do stwierdzenia niespełnienia warunków dostępu. Należy przy tym zauważyć, że przyporządkowanie poszczególnych członków LGD do odpowiedniej grupy interesów następuje w załączniku D do wniosku o wybór LSR. W załączniku tym nie ma obowiązku wykazywać wszystkich członków LGD. Wystarczy wykazać po 1 członku z każdej gminy w każdym sektorze, pamiętając, że jeden członek może być reprezentantem tylko jednego sektora.

Pytanie 12. W sytuacji gdy mieszkańców mamy wskazanych jako grupę interesu sektora społecznego to w odniesieniu do Rady LGD, gdzie w zasadzie większość (a w wielu przypadkach 100%) członków Rady jest jednocześnie mieszkańcem obszaru LSR należy uznać, że cała Rada stanowi grupę interesu co = niespełnienie warunku nr 3.

Przepisy dotyczące grup interesu mają na celu zapewnienie, iż każda z grup interesu zdiagnozowana na obszarze objętym LSR (nie tylko grup interesu trzech sektorów) będzie w LGD reprezentowana i będzie miała zapewniony udział w procesie podejmowania decyzji. Wyłanianie grupy obejmującej wszystkich mieszkańców obszaru w tym kontekście nie ma zatem uzasadnienia.

Pytanie 13. Czy wobec przyjętych w warunku 4 założeń LGD powinno badać grupy interesu na poziomie zarówno składu członków jak i każdego WZC? Czy takie mechanizmy powinny być w statutach? Naszym zdaniem byłoby to ograniczeniem podstawowych praw wynikających z art. 2 Prawa o stowarzyszeniach „Stowarzyszenie samodzielnie określa swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwała akty wewnętrzne dotyczące jego działalności”.

LGD powinna badać grupy interesu na poziomie składu rady rozumianej jako całe gremium, o którym mowa w ustawie RLKS (1) i rozporządzeniu 2021/1060 (3). Oznacza to, że w zał. A do wniosku o wybór LSR należy wskazać cały skład rady i na podstawie tego składu badać parytety oraz brak dominacji grupy interesu.

Pytanie 14. Czy podobnie jak obecnie w przypadku sektora publicznego/grupy interesu sektora publicznego (zwłaszcza jeśli chodzi o Radę LGD) powinniśmy do niego zaliczać osoby zatrudnione na stanowiskach kierowniczych w JSFP?

Zgodnie ze wskazówkami z załącznika nr 2 do Regulaminu konkursu na wybór LSR.

Pytanie 15. Organizacje społeczno-zawodowe rolników, w tym koła gospodyń wiejskich – czy mamy tutaj na myśli tylko KGW zarejestrowane w ARiMR czy wszystkie inne np. zarejestrowane w KRS? Co z KGW nie wykazanymi w żadnej ewidencji?

Ustawa z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników (Dz. U. z 2022 r. poz. 281) przewiduje różnorodne organizacje rolników. KGW obecnie prowadzą działalność na podstawie różnorodnych rozwiązań prawnych, jednak wszystkie są organizacjami pozarządowymi. Niektóre z nich są samodzielnymi osobami prawnymi zarejestrowanymi w KRS albo w rejestrze prowadzonym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, ale prawdopodobnie mogą jeszcze istnieć też takie KGW, które stanowią jednostkę organizacyjną kółek rolniczych (choć nie ma już podstawy prawnej do utworzenia takich nowych KGW). KGW nieposiadające osobowości prawnej, a będące jednostką organizacyjną innej organizacji, mogą być reprezentowane przez tą organizację.

Pytanie 16. Inne dobrowolne zrzeszenia i ruchy obywatelskie – czy członkiem LGD mogą być zatem takie podmioty jak kluby seniora, koło emerytów, rada rodziców, miłośnicy dwóch kótek, etc. - co ma regulować ich członkostwo w LGD?

W opinii MRiRW członkiem stowarzyszenia jakim jest LGD mogą być osoby fizyczne jak i osoby prawne. W związku z tym aby zostać członkiem LGD organizacja taka powinna posiadać osobowość prawną. Tym niemniej, mając na uwadze cele i charakter działalności LGD, należy rozważyć współpracę LGD z podmiotami nieposiadającymi osobowości prawnej lub grupą interesu osób fizycznych będących członkami LGD.

Pytanie 17. Wobec planowanego w woj. kujawsko-pomorskim zastosowania standardu minimum dla planu komunikacji i trwającym obecnie w wielu LGD-ach procesie planowania i konsultowania z lokalną społecznością strategii komunikacji służącej animowaniu lokalnych społeczności i ich przygotowania do wdrażania operacji w ramach LSR koniecznym jest uzyskanie informacji dot. wspomnianego standardu minimum.

Regulamin konkursu na wybór LSR dopuszcza ustanowienie przez Samorządy Województwa (SW) standardu minimum dla planu komunikacji, natomiast to czy taki będzie jest autonomiczną decyzją każdego SW.

Pytanie 18. Jak rozumieć zapis: przy założeniu minimalizacji wydatków na gadzety reklamowe oraz publikacji wymagających druku - kiedy warunek będzie spełniony?

Zgodnie z zaleceniami Komisji Europejskiej, szczególnie w ramach EFS+, należy unikać wydatków na gadzety reklamowe oraz publikacji wymagających druku. Mając jednak na uwadze specyfikę podejścia LEADER, w szczególności specyfikę grupy interesariuszy (odbiorców) działań LGD w zakresie aktywizacji np. seniorów lub osoby wykluczone cyfrowo (bez dostępu do internetu lub urządzeń cyfrowych) należy przewidzieć wydatki tego typu tylko w wyjątkowych okolicznościach, tzn. tylko wtedy gdy nie jest możliwe dotarcie z odpowiednim przesłaniem do odbiorców w inny sposób. Oznacza to, że każdy planowany wydatek tego typu będzie wymagał gruntowanego uzasadnienia.

Pytanie 19. Co to znaczy udokumentowała - kiedy warunek zostanie spełniony? Jakie dokumenty należy zgromadzić? Załącznik nr 3 nie zawiera szczegółowych informacji w tym zakresie: czy wystarczy np. lista obecności, informacja ze strony www, że prowadzona była ankieta internetowa, czy potrzebny jest jakiś konkretny dokument?

Udokumentowanie przygotowania LSR w sposób partycypacyjny należy wykonać za pomocą rozdziału w dokumentacji LSR poświęconemu informacjom o partycypacji grup

istotnych z punktu widzenia realizacji LSR. Należy opisać sposób w jaki powyższe grupy zostały zaangażowane, jakie metody zostały wykorzystane, jak wyglądały konsultacje.

Opisując rozwiązania przyjęte w poszczególnych częściach strategii należy każdorazowo w odpowiednim rozdziale LSR przedstawiać skutki i wyniki zastosowanych przez LGD partycypacyjnych metod tworzenia strategii, które wykorzystano do ich opracowania. W tej części należy wykazać jak LGD będą motywować i umożliwiać prawdziwy udział lokalnej społeczności – samo informowanie mieszkańców, że mogą brać udział w rozwijaniu LSR i prezentowanie ofert finansowania dla regionu to za mało. Należy wykazać, że proces jest tak otwarty, jak to tylko możliwe oraz przewidzieć alternatywne kanały komunikacji aby nie wykluczyć żadnych grup społecznych, np. młodzieży i osób starszych, którzy mogą mieć problem z podróżowaniem, lub osób z ograniczeniem czasowym np. młodych rodziców, itp.

W związku z powyższym w niniejszym rozdziale powinno się scharakteryzować metody, jakich użyto dla zapewnienia oddolnego charakteru LSR. Opisując powyższe metody należy przedstawić także uzasadnienie ich zastosowania wraz z dokumentami potwierdzającymi takimi jak, ankiety, ogłoszenia itp.

Pytanie 20. Po raz kolejny powstaje pytanie co oznacza wykorzystanie adekwatnych do potrzeb partycypacyjnych metod konsultacji na każdym kluczowym etapie prac nad opracowaniem LSR - kluczowy etap ...? Kiedy warunek będzie spełniony?

LSR powinien zostać przygotowany w sposób partycypacyjny. Wynika to z art. 32 ust. 1 lit. b rozporządzenia 2021/1060 (3), co ma swoje odzwierciedlenie w załączniku nr 3 do Regulaminu konkursu na wybór LSR. W części dotyczącej rozdziału III LSR zapisane są wymagania jakie należy spełnić, aby LSR miał partycypacyjny charakter.

Partycypacyjne metody konsultacji muszą być dostosowane do grup odbiorców do których kierowane są konsultowane dokumenty. Nie można np. planować konsultacji w formie elektronicznej do grup wykluczonych cyfrowo, gdyż przekaz ze swej natury nie będzie skuteczny a sednem konsultacji jest poznanie opinii podmiotów, do których są kierowane. W tym celu należy przeanalizować grupy odbiorców i dobrać do ich możliwości adekwatne kanały komunikacji np. lokalną prasę, tablice ogłoszeń, ogłoszenia parafialne z informacją gdzie znaleźć dokumenty podlegające konsultacjom

itp. chyba, że nie stwierdzono żadnych ograniczeń w przekazie za pośrednictwem internetu, w tym mediów społecznościowych itp.

Pytanie 21. Zgodnie z informacją GUS opublikowaną w dniu 27.10.2022 r. - od roku 2020 bazą wyjściową bilansu stanu i struktury ludności są wyniki NSP 2021. Powyższa sytuacja spowodowała, że w wielu LGD nastąpiła zmiana (często zmniejszenie), liczby ludności obszaru planowanego do objęcia LSR. Rozumiemy jednak, że nadal zgodnie z zapisami pkt 2 warunek zostanie spełniony.

Ocena warunku dostępu dotyczącego liczby mieszkańców będzie odbywać na podstawie art. 5 ust. 4 ustawy RLKS (1), tj. na podstawie aktualnych danych GUS. Ponadto zgodnie z art. 5 ust. 5 ustawy RLKS (1) warunek, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 tej ustawy dot. liczby mieszkańców, uznaje się za spełniony także, jeżeli wnioskodawca jest stroną umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR, zawartej przed dniem 1 stycznia 2021 r., ale nie wcześniej niż dnia 1 stycznia 2016 r., a obszar objęty planowaną LSR jest tożsamy z obszarem objętym LSR i ta LSR stanowi załącznik do umowy ramowej.

Pytanie 22. Składowa budżetu odnosząca się do iloczynu liczby ludności zamieszkującej obszary objęte LSR uznane za problemowe (gminy zagrożone trwałą marginalizacją - metodologia MFiPR, gminy na obszarze których występują problemy - metodologia SRW 2030+ lub miasta średnie tracące funkcje społeczno- gospodarce - metodologia MFiPR) - we wskazanych dokumentach występują rozbieżności co do liczby gmin uznanych za problemowe. Pytanie, który dokument należy uznać za wyjściowy przy obliczaniu wartości budżetu „za obszary problemowe”?

MRiRW nie jest właściwe do zajmowania stanowiska w tym zakresie. Proponujemy skierowanie tego pytania do Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej lub Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Pytanie 23. Zapis „... oraz iloczynu liczby ludności zamieszkującej obszary objęte LSR uznane za problemowe (gminy zagrożone trwałą marginalizacją - metodologia MFiPR, gminy na obszarze których występują problemy - metodologia SRW 2030+ lub miasta średnie tracące funkcje społeczno- gospodarce -metodologia MFiPR) i stawki na jednego mieszkańca równej:...” sugerujemy dodać „lub” pomiędzy każdym ze

wskazanych źródeł oraz doprecyzować, że kwotę LSR przeliczamy wg większej ilości mieszkańców wynikającą z jednego ze wskazanych źródeł.

MRiRW nie jest właściwe do zajmowania stanowiska w tym zakresie. Proponujemy skierowanie tego pytania do Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. Jednocześnie informujemy, że prace nad regulaminem konkursu zostały zakończone. Brzmienie dokumentacji konkursowej uzgodnione z właściwymi Instytucjami Zarządzającymi, a ogłoszenie o konkursie na wybór LSR podane do publicznej wiadomości. Zmiana tych dokumentów nie jest już możliwa.

Pytanie 24. Kiedy mówimy o ograniczeniu na nowych członków - większość naszych statutów w przypadku przystąpienia do LGD osób fizycznych zawiera wymóg rekomendacji lokalnego środowiska np. innych osób fizycznych, członków zwyczajnych, inne rozwiązania -czy takie zapisy już należy traktować jako ograniczenie?

Statut LGD nie może rażąco i trwale naruszać zasad konstytucyjnych tj.:

- równości praw obywateli,
- samorządności stowarzyszenia,
- różności członków stowarzyszenia,
- demokracji wewnętrznej.

Jednocześnie rolą LGD jest włączanie osób oraz innych podmiotów z obszaru objętego LSR w proces rozwoju tego obszaru. Tym samym dostęp tych podmiotów do tego procesu nie może być utrudniony, choć współpraca w tym obszarze może odbywać się w dwojaki sposób – poprzez członkostwo w LGD lub współpracę z LGD jako partner zewnętrzny. W przypadku osób prawnych warunkiem decydującym może być zbieżność (lub jej brak) celów działalności takiego podmiotu kandydującego względem celu działalności LGD. W przypadku osób fizycznych nie ma możliwości weryfikacji celu działania takiej osoby poza jej deklaracją. Tym samym dopuszczalne wydaje się wprowadzenie mechanizmu rekomendacji lokalnego środowiska względem nowych członków LGD, przy jednoczesnym zastrzeżeniu, iż warunki przyjęcia nowych członków nie mogą być dyskryminujące.

Pytanie 25. Wszystkie LGD czeka niewątpliwie zmiana statutu - pytanie czy na moment składania wniosku na wybór LSR Statut musi już być zatwierdzony przez KRS czy wystarczy uchwała WZC o zmianie statutu?

Jak w pytaniu nr 1.

Pytanie 26 i 27. Z PS WPR definiuje osoby w niekorzystnej sytuacji jako: osoby z niepełnosprawnościami, kobiety, migrantów, rolników niskotowarowych lub osób poszukujących zatrudnienia np. mieszkańców osiedli po-PGR. Czy są/będą jakieś ograniczenia w powyższym zakresie w ramach FEW (EFS+)? Czy w odniesieniu do PS WPR zapisy planu wskazujące grupy w niekorzystnej sytuacji należy traktować jako katalog zamknięty? Czy taką grupą mogą być np. przedsiębiorcy?

Wymienione grupy osób w niekorzystnej sytuacji to zamknięty katalog. Oznacza to, że LGD w zakresie Planu Strategicznego dla WPR nie mogą definiować innych grup. Poszczególne grupy mogą zostać zawarte w LSR o ile wynika to z potrzeb zdiagnozowanych na obszarze objętym tym LSR. Zgodnie z Planem Strategicznym dla WPR, w celu właściwego ukierunkowania pomocy rekomenduje się zastosowanie przez LGD przynajmniej części z kryteriów wyboru premiujących w szczególności operacje dedykowane dla mieszkańców obszarów wiejskich, wykluczonych społecznie ze względu na przynależność do grup zdiagnozowanych jako grupy w niekorzystnej sytuacji.

W odniesieniu do Programów Regionalnych (FEW) MRiRW nie jest właściwe do zajmowania stanowiska w tym zakresie. Proponujemy skierowanie tego pytania do Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej lub Zarządu Województwa właściwego dla danego FEW.

Pytanie. 28. W LSR przewidziano działania integracyjno-aktywizujące kierowane do społeczności lokalnej, które potwierdzają inkluzywny charakter działalności LGD. Co tutaj mamy na myśli - integracja kogo z kim (LGD z lokalną społecznością, jakieś konkretne grupy, przykłady)? Czy działania integracyjno-aktywizujące mamy rozumieć jako działania w ramach Planu Komunikacji?

W kwestii działań integracyjno – aktywizujących kierowanych do społeczności lokalnych należy rozumieć działania, które będą poszerzać i pogłębiać zaangażowanie lokalnej społeczności we wdrażanie LSR.

Działania integracyjno-aktywizujące mają być kierowane do społeczności lokalnej a ich cele mogą być różnorodne: mogą integrować członków społeczności ze sobą (przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu), mogą zachęcać do współpracy z LGD, do zaangażowania w projekty realizowane przez LGD w roli uczestników, wspierać osoby w powrocie na rynek pracy itp. Zaangażowanie członków społeczności w jej życie społeczne z pewnością przełoży się także w zaangażowanie we wdrażanie LSR.

Pytanie 29. Kryterium 1.6 Współpraca z partnerami spoza obszaru danej LSR W LSR przewidziano i uzasadniono organizację konkursów na projekty realizowane w partnerstwie z udziałem partnerów. W ramach kryterium przyznane będą punkty za przewidywana organizację konkursów na projekty realizowane w partnerstwie z udziałem partnerów zagranicznych (2 pkt) lub krajowych spoza obszaru objętego daną LSR (1 pkt). Przy czym łącznie w ramach kryterium można uzyskać 3 pkt. oraz kryterium 1.9. W LSR uwzględniono adekwatne do lokalnych potrzeb różnorodne aktywizujące społeczność lokalną metody realizacji operacji w ramach LSR: b) projekty realizowane w partnerstwie przez podmioty z obszaru objętego LSR - 1 pkt.

Jak rozumieć zapis przewidziano? Czy podobnie jak w okresie 2014-2020 np. w odniesieniu do projektów grantowych - zapis czysto deklaracyjny?

Czy zmieniło się podejście MRiRW do projektów realizowanych w partnerstwie?

MRiRW informowało na wielu spotkaniach, że wręcz nie mamy organizować specjalnych konkursów ani wydzielać budżetów na projekty realizowane w partnerstwie. Chodzi o to aby tych projektów było jak najwięcej, więc mieliśmy je premiować a nie wprowadzać ograniczeń w postaci np. limitów środków na projekty realizowane w partnerstwie. Przedmiotowe kryterium jest zaprzeczeniem dotychczasowego podejścia przekazywanego LGD – źródłem danych weryfikacji kryterium jest m.in. Plan działania oraz Plan finansowy LSR.

Skoro nie mówimy o projektach współpracy w obecnej formule to czy w przypadku projektów z partnerem zagranicznym wymóg dot. znajdowania wspólnych rozwiązań problemów zidentyfikowanych w lokalnych strategiach rozwoju partnerów to czy w przypadku projektów z partnerem zagranicznym wymóg dot. znajdowania wspólnych rozwiązań problemów zidentyfikowanych w lokalnych strategiach rozwoju partnerów

współpracujących jest konieczny? Czy lokalny przedsiębiorca, którego pomysł/projekt wpisuje się w naszą LSR nie może współpracować z partnerem zagranicznym, który nigdy nie słyszał o LGD - wymiana doświadczeń z podmiotem podobnej branży z zagranicy, projektowanie wspólnych innowacyjnych rozwiązań?

Ze względu na wątpliwości w tym zakresie konieczne było rozróżnienie dwóch pojęć: „operacji realizowanych w partnerstwie” od „projektów partnerskich”.

Operacje realizowane w partnerstwie obejmują wspólną realizację tej samej operacji realizowanej przez co najmniej 2 podmioty z obszaru objętego LSR. Rekomenduje się aby operacje realizowane w partnerstwie były premiowane w ramach standardowych naborów ogłaszanych przez LGD, poza oczywiście operacjami, które z swej natury realizowane są przez kilka podmiotów np. operacje polegające na tworzeniu krótkich łańcuchów żywnościowych. Nie przewiduje się dedykowania specjalnych naborów wniosków tym operacjom.

Natomiast projekty partnerskie obejmują realizację projektu składającego się z co najmniej 2 operacji realizowanych przez partnerów z co najmniej 2 obszarów objętych innymi LSR lub nawet obszarów nie objętych LSR (krajowych lub międzynarodowych). Projekty partnerskie mogą obejmować również wsparcie w postaci grantu na jego przygotowanie (przygotowanie projektu partnerskiego jest zadaniem w ramach projektu grantowego w zakresie wsparcia przygotowania projektów partnerskich ze środków danej LSR). Nie wyklucza się ogłaszania dedykowanych konkursów na projekty partnerskie oraz nie wyklucza się wsparcia projektu realizowanego przez przedsiębiorcę z obszaru LSR z podmiotem z spoza tego obszaru.

Odpowiadając na postawione pytania, MRiRW informuje, iż część kryteriów wyboru opiera się na ocenie treści przedłożonej w konkursie LSR, tym samym w praktyce ocena tymi kryteriami odbywa się na podstawie deklaracji zawartych w tym dokumencie. Mając na uwadze cechy podejścia LEADER oraz zadania LGD w zakresie integrowania lub sieciowania podmiotów w opinii MRiRW każda forma współpracy lub zachęcania do współpracy powinna być postrzegana jako korzystna, tym samym ocenie podlegać będą doświadczenia LGD (nowej lub doświadczonej) a także treść LSR, która stanowi odzwierciedlenia podejścia LGD do tego zagadnienia. Realizacja operacji w partnerstwie oraz projektów partnerskich nie ma ustalonego limitu środków. Jedynie budżet LSR przeznaczony na projekty grantowe, którym celem jest przygotowanie projektów

partnerskich (krajowych lub międzynarodowych) został ustanowiony na poziomie 1% komponentu Wdrażanie LSR.

Pytanie 30. Kryterium 1.7 Aktywizacja ludzi młodych włączanie ludzi młodych poprzez członkostwo w Zarządzie.

Czy jeśli LGD ma obecnie w składzie Zarządu osoby do 25 r.ż. to niejako z automatu zostaną mu przyznane punkty, czy koniecznym jest dodatkowo taki zapis w statucie lub np. regulaminie Zarządu?

Czy przyznanie punktów w kryterium = przez cały okres wdrażania LSR kryterium musi być spełnione, czy też tylko na moment wyboru LSR?

Jeśli tak to czy LGD może zrezygnować z tych punktów nawet wówczas, gdy na moment wyboru LSR warunek będzie spełniany?

Jeżeli spełnienie weryfikowanego kryterium będzie potwierdzone wyraźnie w dokumentach załączonych do wniosku o wybór LSR, np. w statucie znajdzie się odpowiednia treść zapewniająca udział ludzi młodych w zarządzie to będzie to sytuacja oczywista i niezaprzeczalna. Jeżeli z brzmienia samego statutu nie wynika potwierdzenie spełnienia warunku wyboru, to konieczna będzie weryfikacja innych zatwierdzonych dokumentów wewnętrznych LGD, np. regulaminu, z którego wynika, iż w składzie zarządu będzie członkiem osoba młoda. Potwierdzeniem spełnienia kryterium mogą być też inne dokumenty, z których wynika, że pomimo braku wyraźnych informacji w statucie czy regulaminach LGD, to z dotychczasowej praktyki LGD wynika, iż ludzie młodzi są członkami zarządu. Kryterium nie ma na celu niepotrzebnego rozbudowywania treści statutów, lecz premiowania LGD, które takie rozwiązania stosują. Jeżeli dana LGD zdecyduje się spełnić kryterium 1.7 (włączanie ludzi młodych poprzez członkostwo w Zarządzie) lub kryterium 3 (Reprezentatywność składu organu decyzyjnego LGD) to na późniejszym etapie wdrażania LSR nie trzeba będzie wymieniać osoby, która przekroczyła 25 rok życia ani szukać dla niej zastępstwa w składzie organu decyzyjnego LGD. Rekomendujemy jednak by w dalszym ciągu angażować ludzi młodych w członkostwo do organów decyzyjnych i nieustannie dążyć do angażowania ludzi poniżej 25 roku życia w działalność społeczną i rozwój lokalnej społeczności. Szczegółowe regulacje w zakresie zmiany umowy ramowej (w tym jej załączników) znajdują się w § 12 tej umowy.

Pytanie 31. Kryterium 1.8 Aktywizacja seniorów a) włączanie seniorów poprzez członkostwo w Zarządzie. Wątpliwości jw. Ponadto wydaje się, iż podobnie jak w przypadku ludzi młodych do tej grupy poza Statutem LGD należy również przewidzieć inne dokumenty wewnętrzne przedłożone przez LGD np. regulaminy.

Jak w pytaniu nr 30.

Pytanie 32. Kryterium 2.1 Doświadczenie w pozyskiwaniu środków.

Z Czy będzie tutaj brany pod uwagę projekt grantowy LGD w ramach 11.1 oraz 7.1 RPO WK-P 2014-2020? Czy można tutaj wykazać projekty objęte grantem realizowane w ramach PG LGD?

W opisie kryterium jest wyraźnie napisane, iż: W przypadku LGD, realizujących LSR w ramach PROW 2014-2020 nie jest brane pod uwagę wsparcie uzyskane przez LGD w ramach działania 19 PROW 2014-2020. Tym samym nie jest możliwe włączenie projektów realizowanych w formie projektów grantowych finansowanych z poddziałania 19.2 PROW 2014-2020. Wykluczenie to nie dotyczy innych programów/funduszy.

Pytanie 33. Kryterium 2.2 Doświadczenie w realizacji projektów w partnerstwie.

Rozumiemy, że skoro tutaj nie ma wyłączenia dot. działania 19 PROW 2014-2020 możemy wykazać projekty współpracy w ramach 19.3?

Tak.

Pytanie 34. Kryterium 3. Reprezentatywność składu organu decyzyjnego LGD. Zdaniem

LGD kryterium winno się odnosić do załącznika A wniosku o wybór LSR (kol. 6) -

Członek organu decyzyjnego LGD jest przedstawicielem grupy osób w niekorzystnej sytuacji zdiagnozowanych na obszarze objętym LSR, a więc do grup interesariuszy **LGD**, **nie grup interesu.**

Rozumiemy, że ideą kryterium jest premiowanie LGD, które w składzie Rady mają osoby (grupy osób), co do których z uwagi na ich niekorzystną sytuację będą kierowane działania w ramach LSR. Przedstawiciel KGW, OSP czy sołtys to przedstawiciel grupy interesu.

PS WPR wskazuje osoby w niekorzystnej sytuacji jako: osoby z niepełnosprawnościami, kobiety, migrantów, rolników niskotowarowych lub osób poszukujących zatrudnienia np. mieszkańców osiedli po-PGR.

PROPOZYCJA ZAPISU:

Reprezentatywność składu organu decyzyjnego LGD

Skład organu decyzyjnego jest adekwatny do stwierdzonych grup interesariuszy LSR. W składzie organu decyzyjnego znajdują się:

- a) przedstawiciele zdiagnozowanych na obszarze objętym LSR grup osób w niekorzystnej sytuacji zdiagnozowanych na obszarze objętym LSR innych niż wymienione w literze b) i c) - 2 pkt.
- b) przedstawiciel ludzi młodych - 2 pkt.
- c) przedstawiciel seniorów - 2 pkt,

W składzie organu decyzyjnego nie znajduje się żaden z ww. przedstawicieli - 0 pkt.

UWAGA: punkty się sumują, przy czym nie więcej niż 6 pkt.

Doprecyzowanie kryterium:

Punktacja w lit. a) nie obejmuje grup interesariuszy: ludzie młodzi lub seniorzy, których członkostwo premiowane jest w lit. b) lub c). Osoba, która łączy funkcje lub spełnia dodatkowy warunek jest liczona jeden raz.

Definicja ludzi młodych oraz seniorów została określona w zał. nr 3 do regulaminu w rozdziale nr IV oraz przywołana w kryteriach: 1.7 i 1.8.

Prace nad regulaminem konkursu zostały zakończone. Brzmienie dokumentacji konkursowej uzgodnione z właściwymi Instytucjami Zarządzającymi, a ogłoszenie o konkursie na wybór LSR podane do publicznej wiadomości. Zmiana tych dokumentów nie jest już możliwa.

Katalog grup interesariuszy LSR może być zdecydowanie szerszy niż katalog grup osób w niekorzystnej sytuacji. Kryterium koncentruje się tylko na niektórych grupach interesariuszy, w tym osobach w niekorzystnej sytuacji, ale także na ludziach młodych i seniorach, przedstawicielach lokalnych organizacji pozarządowych itp.

Celem kryterium nie jest premiowanie LGD, które w składzie Rady mają osoby reprezentujące grupy osób, co do których z uwagi na ich niekorzystną sytuację będą kierowane działania w ramach LSR. Celem kryterium jest premiowanie LGD, które w składzie organu decyzyjnego zapewniły członkostwo adekwatne do stwierdzonych grup interesariuszy LSR, czy nie tylko przedstawicieli grup osób w niekorzystnej sytuacji, ale także innych grup interesariuszy, bowiem organ decyzyjny powinien skupiać osoby

reprezentujące, o ile to możliwe, wszystkie grupy/podmioty uczestniczące w rozwoju obszaru objętego LSR.

Pytanie 35. Dywersyfikacja źródeł finansowania LSR. Czy kryterium dotyczy działań planowanych/możliwych do realizacji tylko przez LGD czy też przez podmioty z obszaru LSR? Czy to jest kryterium deklaratywne? Co jeśli nie uda się pozyskać środków z innych źródeł? Czy te dodatkowe działania powinny posiadać swoje wskaźniki?

Przez dywersyfikację źródeł finansowania LSR rozumiemy poszukiwanie źródeł finansowania innych niż te dostępne w ramach RLKS (bezpośredniego), tzn. w przypadku LSR monofunduszowej to dodatkowym źródłem będzie EFS+ lub EFRR, natomiast w LSR wielofunduszowej np. fundusz Norweski, czyli środki nie gwarantowane umową ramową.

Dywersyfikacja źródeł finansowania LSR dotyczy działań realizowanych przez LGD jak również przez inne podmioty z obszaru LSR. Deklaracja dywersyfikacji źródeł finansowania musi być uzasadniona stwierdzonymi potrzebami, zakresem wsparcia wskazanym w LSR.

Kryterium dotyczące korzystania z innych źródeł finansowania LSR jest oczywiście deklaratywne. Jednak dodatkowe źródło finansowania zaplanowanych do wykonania przedsięwzięć/projektów/operacji musi być wiarygodne, realistyczne, prawdopodobne, dlatego konieczne jest precyzyjne wskazanie odpowiednio: funduszu, programu, komponentu, działania itp. dostępnego w okresie realizacji LSR.

Każdy cel/ przedsięwzięcie/projekt/operacja wymaga określenia czy został osiągnięty, tym samym wymaga wskaźnikowania. Wiele zależy od tego na co dodatkowe środki są przeznaczone – w przypadku odrębnego celu LSR warto rozważyć zastosowanie wskaźników rezultatu, natomiast w przypadku przedsięwzięcia/projektu/operacji należy określić wskaźnik produktu, przy czym wartości tych wskaźników nie powinny być uwidaczniane w tabelach stanowiących załączniki do umowy ramowej, gdyż umowa ta obejmuje tylko środki i planowane efekty w ramach RLKS (bezpośredniego).

Pytanie 36. Kryterium 5 (5.1-5.8). Czy w LSR - rozdział II, należy odnieść się do każdego z tych kryteriów?

Jeżeli informacje dostępne w ogólnodostępnych bazach danych wskazanych w kryteriach jako źródła informacji do oceny danego kryterium tego wymagają należy zamieścić odpowiednia informację. W przeciwnym razie nie jest to niezbędne, choć LGD powinna przeprowadzić ocenę obszaru przy użyciu kryteriów społeczno-gospodarczych aby przeanalizować stan obszaru objętego LSR zobrazowany ogólnodostępnymi danymi statystycznymi. Ponadto zawarcie takich danych w LSR jest uzasadnione, gdyż dane statystyczne w sposób obiektywny wskazują na lokalne problemy/tendencje społeczne, w tym demograficzne oraz charakter obszaru np. pod względem ograniczeń w rozwoju przedsiębiorczości (przemysłu) w sytuacji dużego zalesienia lub znacznego udziału w powierzchni obszaru objętego LSR obszarów objętych formami ochrony przyrody.

Z wyrazami szacunku

Łukasz Tomczak
dyrektor
Departamentu Wspólnej
Polityki Rolnej
/podpisano elektronicznie/

Podstawa prawna:

- (1) Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2022 r. poz. 943, Dz.U. z 2023 r. poz. 412)
- (2) Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261)
- (3) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159-706)
- (4) Ustawa z dnia 8 kwietnia 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. z 2023 poz. 412)
- (5) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju

Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 275 z 25.10.2002, str. 23)

Rozdzielnik:

1. Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
2. Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego
3. Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego
4. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego
5. Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego
6. Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
7. Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego
8. Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
9. Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego
10. Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego
11. Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
12. Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
13. Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
14. Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego
15. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego
16. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego
17. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

Klauzula informacyjna o zasadach przetwarzania Państwa/Pani/Pana danych osobowych dostępna jest pod adresem:

www.gov.pl/rolnictwo/polityka-przetwarzania-danych-osobowych